

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
SEMEP - UNESCO

**Το πρόγραμμα και οι δραστηριότητές του για το σχολικό έτος 2002 -
2003**

(Θοδωρής Ορεινός, Εθνικός Συντονιστής του δικτύου)

A. Γενικά

Το SEMEP (South - Eastern **M**editerranean sea **P**roject, που μετονομάστηκε μετά τη συνάντηση Εθνικών Συντονιστών του Απριλίου 2002 σε **S**outh - **E**astern **M**editerranean **E**nvironmental **P**roject) είναι επισήμως ένα πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της UNESCO, το οποίο περιλαμβάνει και οικονομικά, ιστορικά, πολιτισμικά κ.ά. θέματα και το οποίο έχει ως πρόθεση να δημιουργήσει ένα εκπαιδευτικό, περιβαλλοντικό και πολιτισμικό δίκτυο ανάμεσα σε μαθητές από νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν οι χώρες Αίγυπτος, Αλβανία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ιορδανία, Ισραήλ, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Λίβανος, Μάλτα, Παλαιστινιακή Αρχή, Ρουμανία, Σλοβενία και Τουρκία.

Μερικοί από τους σκοπούς του SEMEP είναι: διεπιστημονική διδασκαλία και ολιστική μάθηση, πολιτιστικές ανταλλαγές μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν, ανάπτυξη δεσμών μεταξύ σχολείου και τοπικής κοινότητας και, τελικά, περιβαλλοντική αγωγή.

Για την επίτευξη των σκοπών του SEMEP τίθενται συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί στόχοι. Έτσι, οι μαθητές παρατηρούν και κάνουν υποθέσεις τις οποίες επαληθεύουν ή διαψεύδουν μέσω έρευνας, αναλαμβάνουν το σχεδιασμό, την προετοιμασία και την υλοποίηση εργασίας πεδίου, συλλέγουν και ερμηνεύουν δεδομένα, επιλύουν προβλήματα και παίρνουν αποφάσεις, προτείνουν εναλλακτικές λύσεις, προχωρούν σε κοινωνική παρέμβαση μέσω παρουσίας δεδομένων, πρόκλησης δημοσίων συζητήσεων κλπ.

Ο συντονισμός του SEMEP γίνεται από το Γενικό Συντονιστή στην UNESCO και από έναν Εθνικό Συντονιστή σε καθεμιά συμμετέχουσα χώρα.

Η UNESCO και Εθνικοί Συντονιστές εφοδιάζουν τα σχολεία με πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό, όπως φύλλα εργασίας για τους μαθητές, οδηγίες και διάφορες πληροφορίες χρήσιμες για τη διεξαγωγή έρευνας, εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτικούς και τους εθνικούς συντονιστές. Γενικά, το πρόγραμμα περιλαμβάνει προκαθορισμένες δραστηριότητες που βοηθούν τους πρωτόπειρους ενώ ταυτόχρονα παρέχει τη δυνατότητα στους έμπειρους να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να σχεδιάσουν τις δικές τους δραστηριότητες.

Τα μέχρι τώρα θέματα του SEMEP ήταν:

- Η θάλασσα και εμείς (1995-1996, 1996-1997 και 2001-2002).
- Το νερό στη ζωή μας (1997-1998).
- Το νερό στο περιβάλλον (1998-1999).
- Πόσο «πράσινοι» είμαστε - Ας πρασινίσουμε (2000-2001).

Η χρηματοδότηση του προγράμματος θα γίνει με τη διαδικασία χρηματοδότησης που ακολουθείται και για τα υπόλοιπα προγράμματα Π.Ε.

Η γλώσσα εργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των σχολείων του δικτύου είναι η αγγλική. Τα σχολεία του SEMEP (ή κάποιος από τα μέλη της περιβαλλοντικής ομάδας εκπαιδευτικός ή μαθητής) πρέπει να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο και σε διευκολύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Μερικές χρήσιμες ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

Ιστοσελίδα του SEMEP <http://www.unesco.org/education/ste/projects/semep/aims.shtml>

Ελληνική ιστοσελίδα του SEMEP <http://dide.reth.sch.gr/envedu/semep/>

e-mail εθνικού συντονιστή (Θοδωρή Ορεινού) el98001@central.ntua.gr

e-mail συντάκτη ελληνικής ιστοσελίδας (Γιώργου Κιμιωνή) geokim@edc.uoc.gr

B. Το κύριο (υποχρεωτικό) και τα υπόλοιπα (προαιρετικά) θέματα του προγράμματος

Κύριο θέμα του περιβαλλοντικού δικτύου **S**outh - **E**astern **M**editerranean **E**nvironmental **P**roject για τη σχολική χρονιά 2002 - 2003 θα είναι η «Μεσογειακή τροφική πυραμίδα και η Μεσογειακή διαίτα», για το οποίο παρήχθησαν φύλλα εργασίας από την Ιταλίδα Εθνική Συντονίστρια (Πανεπιστήμιο Γένοβας), τα οποία απλοποιήθηκαν και προσαρμόστηκαν στη σχολική πραγματικότητα από τον Τούρκο και τον Έλληνα Εθνικό Συντονιστή.

Το θέμα αυτό προκρίθηκε στην εν λόγω συνάντηση Εθνικών Συντονιστών ως θέμα Περιβαλλοντικής Αγωγής Υγείας (στην UNESCO δε γίνεται διαχωρισμός μεταξύ θεμάτων Περιβαλλοντικής Αγωγής και θεμάτων Αγωγής Υγείας). Είναι γνωστό ότι στη χώρα μας κάποια από τα θέματα διατροφής υπάγονται και στη θεματολογία των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας ανάλογα με την σκοπιά που εξετάζονται και τις προεκτάσεις που δίδονται. Όμως εμείς εδώ εξετάζουμε τα θέματα διατροφής από περιβαλλοντική σκοπιά.

Παράλληλα, μπορεί να υλοποιείται το θέμα «GoGreen» (πρόγραμμα ηλεκτρονικών πολυμέσων για δημοτικά και γυμνάσια) ενώ ο Τούρκος Εθνικός Συντονιστής αυτό-προτάθηκε για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για το θέμα «Σπορ, υγεία και περιβάλλον». Υπάρχουν επίσης φύλλα εργασίας για τη «Βιοποικιλότητα» και για τα «Μεσογειακά φυτά και δάση».

Επίσης, υπάρχει φωτοτυπημένο αντίγραφο του συγγράμματος του Κροάτη καθηγητή Mladen Ercegovic «Εικονογραφημένος κατάλογος της Αδριατικής θαλάσσιας πανίδας» σε οχτώ γλώσσες (Κροατικά, Γερμανικά, Ισπανικά, Γαλλικά, Αγγλικά, Ελληνικά, Ιταλικά και Λατινικά) από τον οποίο λείπουν κάποια ελληνικά ονόματα. Η συμπλήρωση αυτού του καταλόγου μπορεί να αποτελέσει μία δραστηριότητα του προγράμματος.

Τέλος, στο πλαίσιο ενός προγράμματος της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CORDIS - ARCA), διοργανώνεται διαγωνισμός με θέμα μία κατασκευή φιλική προς το περιβάλλον, με έπαθλο 8.000 ΕΥΡΩ.

Κάθε σχολείο πρέπει να εργαστεί υποχρεωτικά (για επικοινωνιακούς λόγους) με το κύριο θέμα (Μεσογειακή τροφική πυραμίδα και η Μεσογειακή διαίτα) ενώ, πέραν αυτού, μπορεί να ασχοληθεί προαιρετικά και με οποιοδήποτε άλλο από τα παραπάνω θέματα. Μπορεί επίσης να εργαστεί με σκοπό την παραγωγή νέων φύλλων εργασίας για οποιοδήποτε θέμα, τα οποία θα αποσταλούν στην UNESCO για έγκριση προς εφαρμογή τους την επόμενη σχολική χρονιά.

Γ. Συνοπτική παρουσίαση των φύλλων εργασίας του κύριου θέματος

Πρώτο φύλλο εργασίας: ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Κάθε σχολείο προετοιμάζει δύο (τουλάχιστον) παραδοσιακές συνταγές: μία συνταγή φαγητού και μία συνταγή γλυκού, χαρακτηριστικές του τόπου του σχολείου.

Η διαδικασία περιλαμβάνει συλλογή πληροφοριών για παραδοσιακές συνταγές, επιλογή κάποιων από αυτές (να αναφερθούν τα κριτήρια επιλογής τους) παρασκευή των τροφών αυτών και κατανάλωσή τους από τους συμμετέχοντες.

Τελικά συντάσσεται το κείμενο της συνταγής και ανταλλάσσεται μεταξύ των σχολείων του δικτύου. Το κείμενο αυτό πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για:

- Ιστορικά στοιχεία της παραγωγής αυτών των τροφίμων.
- Η αξία αυτής της συνταγής από άποψη παράδοσης και κουλτούρας.
- Συστατικά της τροφής και οι σχέσεις τους με το περιβάλλον του τόπου ή της χώρας.
- Δοσολογία, παρασκευή και τρόπος σερβιρίσματος.
- Παραδόσεις, τελετές και άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις σχετιζόμενες με την παρασκευή και την κατανάλωσή της.
- Φωτογραφικό υλικό σχετιζόμενο με την παρασκευή, την κατανάλωση των τροφών αυτών και σχετικά έθιμα (πρωτότυπο και όχι παρμένο από βιβλία).
- Αναζήτηση προϊόντων «βιολογικής καλλιέργειας» και παραγωγή τροφών με αυτά.

Δεύτερο φύλλο εργασίας: ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

Κάθε σχολείο πρέπει να εργαστεί με ένα (τουλάχιστον) φαρμακευτικό φυτό, τυπικό της περιοχής του σχολείου ή της χώρας και να φτιάξει και να ανταλλάξει μεταξύ των υπολοίπων σχολείων του SEMEP της χώρας και άλλων χωρών μία μπροσούρα που να περιέχει πληροφορίες γύρω από:

- Το επιστημονικό όνομα του φυτού.
- Το τοπικό και το εθνικό όνομά του.
- Χαρακτηριστικά του φυτού (μορφή φύλλων, βλαστού, ανθέων, σπερμάτων κ.ά.
- Το φυσικό του ενδιαίτημα.
- Το ιστορικό και το μυθολογικό υπόβαθρο γύρω από αυτό το φυτό.
- Τη δραστική του ουσία και τη διαδικασία χρήσης του.
- Τις πιθανές παρενέργειές του και μέτρα προφύλαξης.
- Φωτογραφικό υλικό.

Τρίτο φύλλο εργασίας: ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ, ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΤΑ

Κάθε σχολείο πρέπει να φτιάξει ένα κείμενο (εικονογραφημένο) με θέμα τη μυθολογία που σχετίζεται με ένα αγριολούλουδο, με ένα θάμνο και με ένα δένδρο. Το κείμενο αυτό, εμπλουτισμένο με ποιήματα, παροιμίες, παραδόσεις, ανέκδοτα κ.ά. γύρω από το συγκεκριμένο φυτό θα το κυκλοφορήσει μεταξύ των σχολείων του δικτύου.

Τέταρτο φύλλο εργασίας: ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΙ ΚΥΝΗΓΙ

Κάθε σχολείο πρέπει να ασχοληθεί με κάποιο ζώο κυνηγιού (πουλί ή θηλαστικό) και να διερευνήσει την ιστορία του κυνηγιού στην περιοχή, καθώς επίσης και με την αλληλεπίδραση περιβάλλοντος και κυνηγητικών εθίμων.

Πληροφορίες πρέπει να συγκεντρωθούν γύρω από:

- Το επιστημονικό όνομα του ζώου.
- Το τοπικό και το εθνικό όνομά του.
- Τη βιολογία του ζώου.
- Το φυσικό του ενδιαίτημα.
- Το ιστορικό και το μυθολογικό υπόβαθρο γύρω από αυτό το ζώο.
- Τα αίτια που οδήγησαν στο κυνήγι αυτού του ζώου.
- Το μέγεθος του απομένοντος πληθυσμού του.
- Το νομικό καθεστώς γύρω από το κυνήγι του ζώου.
- Φωτογραφικό υλικό.

Πέμπτο φύλλο εργασίας: ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ, ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΦΗ

Κάθε σχολείο πρέπει να συλλέξει πληροφορίες για ένα (τουλάχιστον) φυτικό είδος του θαλασσινού ή του γλυκού νερού και για ένα είδος ιχθυοπανίδας σε σχέση με την τροφή και την περιβαλλοντική επίπτωση της υπερεκμετάλλευσής του.

Πρέπει να συγκεντρωθούν πληροφορίες γύρω από:

- Το επιστημονικό όνομα τους.
- Το τοπικό και το εθνικό όνομά τους.
- Τη βιολογία τους.
- Το φυσικό τους ενδιαίτημα.
- Τις μεθόδους συλλογής τους.
- Την υπερεκμετάλλευσή τους και τις προσπάθειες περιορισμού τους.
- Την τιμή τους (ως τροφής) ανά κιλό και τα οικονομικά «παιχνίδια» γύρω από αυτή.
- Κάποια συνταγή παρασκευής τροφής με αυτά τα είδη.
- Φωτογραφικό υλικό.

Έκτο φύλλο εργασίας: ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΚΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Κάθε σχολείο πρέπει να ερευνήσει τη γεωργική δραστηριότητα γύρω από τη Μεσόγειο και να φτιάξει μία εικονογραφημένη αναφορά στην οποία να φαίνεται η μεταβολή των μεθόδων γεωργικής παραγωγής και μεταποίησης (από παραδοσιακές σε σύγχρονες) και οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον (αποδάσωση, διάβρωση εδάφους και ερημοποίηση, ρύπανση, περιβαλλοντική μετανάστευση κ.ά.).

Έβδομο φύλλο εργασίας: ΑΛΛΟΓΕΝΕΙΣ ΕΠΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Κάθε σχολείο πρέπει να φτιάξει την ιστορία της μετανάστευσης ενός τουλάχιστον φυτικού και ενός τουλάχιστον ζωικού είδους στη Μεσόγειο από άλλη περιοχή και τα αίτια αυτής της μετανάστευσης (γεωλογική δράση, αλλαγή κλιματολογικών συνθηκών, εμπόριο κ.ά.).

Περαιτέρω, θα πρέπει να μελετηθεί η σχέση μεταξύ της προέλευσης της τροφής και των εξερευνήσεων - ανακαλύψεων νέων γαιών.

Όγδοο φύλλο εργασίας: ΠΟΣΗ ΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΟΥΜΕ ΣΕ ΕΝΑ ΕΤΟΣ

Κάθε σχολείο πρέπει να υπολογίσει ή να εκτιμήσει την ποσότητα μίας τροφής (πχ. ψωμιού) που καταναλώνεται ανά έτος και ανά άτομο (ή ανά οικογένεια). Οι μετρήσεις πρέπει να γίνονται σε μηνιαία βάση. Περαιτέρω θα υπολογίσει την απαιτούμενη γεωργική γη και, γενικότερα, το απαιτούμενο φυσικό κεφάλαιο για την παραγωγή αυτής της τροφής.

Θα προβληματιστεί για την τροφή που σπαταλιέται και για τους τρόπους περιορισμού αυτής της σπατάλης. Πόση τροφή καταναλώνεται και πόση τροφή πετιέται στο σχολικό κυλικείο. Πώς μπορεί να περιοριστεί η σπατάλη τροφής.

Ένατο φύλλο εργασίας: ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΤΡΟΦΙΚΗ ΠΥΡΑΜΙΔΑ

Κάθε σχολείο πρέπει να φτιάξει μία τροφική πυραμίδα για τις διάφορες τροφές και τα διάφορα ποτά.

Δέκατο φύλλο εργασίας: ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΔΙΑΙΤΑ

Κάθε σχολείο πρέπει να φτιάξει δύο τουλάχιστον ανέκδοτα και δύο τουλάχιστον cartoons σχετικά με τη Μεσογειακή διαίτα.